

Siseministri määruse „Siseministri 7. jaanuari 2013. a määruse nr 1 „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteate edastamise ja sellest loobumise kord“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi (edaspidi *ATS*) tulekahjuteadete Häirekeskusesse edastamisega seonduvat selliselt, et teate edastamine toimuks vaid kindlatelt objektidelt: ravi- ja hoolekandetasutustest ning suurõnnetuse ohuga ning ohtlike ettevõtete 2. või 3. tuleohuklassi kuuluvatest tööstushoonest ning hoonetest, kus toimuvad töö- või tehnoloogilised protsessid ohtlike kemikaalidega või neid kemikaale on suures koguses.

Kõigil praegu automaatse tulekahjuteate edastamise süsteemiga (edaspidi *ATeSiga*) hõlmatud objektidel, millel kohustus eelnõuga ära kaob, jääb alles ATSi kohustus ning võimalus ATSi häire edastada kas objekti poolt kindlaks määratud isikule või nt turvaettevõttesse.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi nõunik Mari Tikan (mari.tikan@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusnõunik Kai Reinhold (kai.reinhold@siseministeerium.ee).

Päästeameti poolt on eelnõu koostamisse kaasatud olnud Tiina Kiil (tiina.kiil@paasteamet.ee) ja Reelika Kuusik (reelika.kuusik@paasteamet.ee). Eelnõu ja seletuskiri toimetatakse keeleliselt enne määruse avaldamist Riigi Teatajas.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõuga muudetakse siseministri 7. jaanuari 2013. a määrust nr 1 „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteate edastamise ja sellest loobumise kord“ avaldamismärkega RT I, 23.02.2021, 9.

2. Eelnõu sisu ja tausta analüüs

Mõisted, mida eelnõu seletuskirjas kasutatakse:

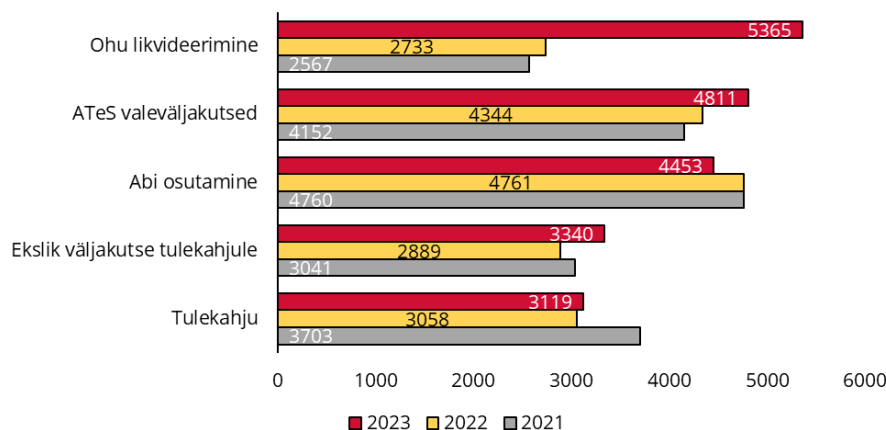
ATS – automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem ehk süsteem, mis koosneb anduritest ja mis annab läbi keskseadme märku tekkinud tulekahjust.

ATeS – automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi teate automaatne edastus valitud adressaadile.

Võrreldes ajaga, kui tekkis kohustus ATSi häire edastada Häirekeskusesse, on turule tulnud uusi lahendusi, mida kasutades saab veenduda, kas häire on tingitud tegelikust tulekahjust või on tegemist valehäirega. Nii on paljudesse ettevõtetesse paigaldatud erinevaid seire- ja muid

süsteeme ning päästjate igakordne ATeSi häire peale reageerimine, et kontrollida olukorda objektidel, on pigem muutunud väga ressursikulukaks.

Üldjoontes moodustavad ATeS valeväljakutsed ca 15-17% kõikidest aasta jooksul toimuvatest väljakutsetest. Joonisel on esitatud viimase kolme aasta kõige levinumad väljakutsed, mille seas ATeS valeväljakutsed on teisel kohal. Sarnane trend kehtib ka varemaste aastate kohta.

Statistika aastatest 2021-2023 näitab, et ATeSiga seotud kutsete (valeväljakutsed, tulekahjud, tulekahjuhud) osakaal seisab pretsedenditult valeväljakutsete hulgas 96% piires:

Päästeameti väljakutsed	2021	2022	2023
Väljakutsed kokku	26 488	25 831	29 275
sh ATeS kutsed kokku	4329 (100%)	4535 (100%)	4946 (100%)
• sh valeväljakutsed	4152 (96%)	4344 (96%)	4811 (97%)
• sh hoonetulekahjud	26 (ca 1%)	20 (ca 1%)	15 (ca 1%)
• sh tulekahjuhud	151 (3%)	171 (4%)	120 (2%)

Päästeameti 2020.a tehtud analüüsist nähtub, et peamised valehäire tekkepõhjused olid ATS süsteemi rike ning ehitustegevus, samuti toidutegemine, niiskete ruumide aur, ATS puudulikud hooldustööd ning tahtlik ATS nupu vajutamine. Põhjused erinevate hoonete kasutusviiside kaupa:

- ATS süsteemi rikked on valdavalt hoolekandeesutustes, kogunemis- ja tööstushoonetes;
- ehitustegevuse tõttu tekkinud valehäired on peamiselt tööstus-, majutus-, hoolekande- ja kogunemishoonetes;
- toidutegemise, niisketes ruumides tekkinud auru ja suitsetamise tõttu tekkinud valehäired on valdavad majutusasutustes;
- ATS nupu tahtlik vajutamine toimus valdavalt hoolekandeesutustes.

2021-2023.aastatel ATeS valeväljakutsete väljasõitude teenindamisega seotud ajaline kulu Päästeameti jaoks oli, alates alarmeerimisest kuni tagasi depoosse jõudmiseni, järgmine:

Aasta	Riiklike päästekomandode põhiautode mitteannulleeritud	Keskmine hõivatus, min	Kogu hõivatus, tundides

	väljasõidud ATeS valeväljakutsetele		
2021	3749	30	1875
2022	3905	30	1953
2023	4272	30	2136

Päästeameti vaates tuleb ajalise kulu hindamisel arvestada päästemeeskonna kui terviku ajakulu, mitte iga üksiku päästja ajakulu eraldi, kuna keskendutakse ajalisele kulule alternatiivina teistele tegevustele, mida meeskond koos saab läbi viia. Päästemeeskond tegutseb alati koos, olenemata sellest, kas tegemist on kodunõustamise, varustuse hoolduse, koolituste või muude väljakutsete teenindamisega.

2021-2023.aastatel ATeS valeväljakutsete teenindamiseks riiklike päästekomandode põhi- ja paakautode väljasõitudega seotud kütusekulu:

Aasta	Väljasõitude arv (ATeS valeväljakutsetel e, mitteannulleerit ud väljasõidud riiklike komandode põhiautode ja paakautode poolt)	Keskmine distsants, km	Läbitud kilometraa ž, km	Põhi- ja paakauto keskmine kütuse kulu 1 km kohta, l	Kogu kütusekulu , l	Diisli maksumus, eur/l	Kogu kütusekulu maksmus
2021	3760	10,5	39480	0,55	21714	1,8	39 085 €
2022	3914	10,5	41097	0,55	22603	1,8	40 686 €
2023	4293	10,5	45077	0,55	24792	1,8	44 626 €

Eelnõuga soovitakse lisaks hoonete omanike endi vastutuse suurendamisele vähendada nii päästemeeskondade hõivatust valeväljakutsete teenindamisel kui ka saavutada otsene rahaline kokkuhoid kütusekulu osas. Muudatus on oluline, et päästeressurss ei oleks hõivatud muude tegevustega, kui on vajalik reageerida elupäästva sündmusele. Lisaks vabaneks aega, et tegeleda suuremas mahus teiste Päästeametile pandud ülesannetega nagu nt elanikkonnakaitse ülesanded ja ennetustegevus.

Eelnõu § 1 kohaselt muudetakse nõuete määrust järgmiselt.

Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse paragrahvi 16 pealkirja pärast sõna „teateedastussüsteemiga“ lauseosaga „teate edastamiseks Häirekeskusesse“, sest automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteateid on võimalik sideettevõtte kaudu edastada nt turvaettevõttele või ka tulekahjusignalisatsioonisüsteemi omaniku valitud isikule, kuid selles paragrahvis käsitletakse ATeSi Häirekeskusesse.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täpsustatakse § 16 lõike 3 sõnastust ja võimaldatakse ilma vastava kohustuseta ehitise omanikul või valdajal esitada Päästeametile taotlus automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi teadete edastamiseks Häirekeskusele. Päästeamet võib anda kooskõlastuse ehitise ühendamiseks Häirekeskusega, kui objektil on sõlmitud leping sideettevõtjaga, kes on tulekahju teate edastaja ning on täidetud ATSi esitatud nõuded.

Võrreldes kehtiva määrusega on lisatud kaalumiseks asjaolud, kas tulekahju korral on tagatud Häirekeskuse viivitamatu teavitamine muul viisil ja kiire evakuatsioon ehitisest.

Ehitised, mille puhul Päästeamet saab kaaluda ATeSi jätkuvat edastust Häirekeskusesse, on ehitised, mis on ise või selles paiknev vara on arhiiv, muuseum, muu riiklikult olulise väärtusega ehitised, elutähtsa teenuse osutamiseks vajalik ehitised või suurõnnetuse ohuga või ohtliku ettevõtte ehitised, kui selle ettevõtte ohualasse jääb elamupiirkond.

Arhiiv käesoleva määruse tähenduses on arhiiviseaduse § 1 lõikes 1 määratletud avalik arhiiv, mis muuhulgas tegeleb arhivaalide kogumise ja säilitamise, neile juurdepääsu võimaldamise ning nende kasutamise korraldamisega, aga ka arhiiv laiemalt kui rahvuslikku kultuuripärandit säilitav asutus. Selline käsitlus annab võimaluse lisaks avalikele arhiividele ka asutuste arhiividel, sh nt Muinsuskaitseameti arhiivil, jätkuvalt ATeSi Häirekeskusesse.

Muuseumiks loetakse käesoleva määruse tähenduses muuseumiseaduse § 2 lg 1 kohaselt juriidilist isikut või asutust:

- 1) millel on muuseumikogu, mille museaalidest vähemalt poolte omanik on muuseum või vähemalt poolte kohta on sõlmitud vähemalt 50-aastane kasutusleping või riigile kuuluva muuseumikogu kasutamise tähtajatu leping;
- 2) mis kogub eesmärgipäraselt vaimset või materiaalselt kultuuri- või looduspärandit;
- 3) mis peab museaalide üle arvestust, lähtudes muuseumide rahvusvahelistest dokumenteerimispõhimõtetest;
- 4) mis tagab muuseumikogu pikaajalise säilimise;
- 5) mille muuseumikogu on huvilistele kättesaadav;
- 6) mis teeb muuseumikoguga seotud uurimis- või teadustööd ja esitab regulaarselt selle tulemusi avalikkusele näituste, haridustegevuste või -sündmuste ja teaduslike või populaarteaduslike publikatsioonide vahendusel;
- 7) mis ei jaota kasumit.

Riiklikult olulise väärtusega ehitist ei ole mõistena otseselt õigusaktides avatud. Näiteks saab riiklikult olulise väärtusega ehitist sisustada muinsuskaitsealases võtmes. Selles mõttes on võimalik määratleda ehitisi, mis on olulised mälestised. Uutes muinsuskaitsealade kaitsekordades on hooned liigitatud A, B ja C kategooriatesse. A on väga väärtuslik (nii eksterjäär kui interjäär), B osas on eksterjäär oluline, interjööri muinsuskaitse ei sekku ning C kategooria hooned, kus muinsuskaitse ei sekku (nt nõukogudeaegsed garaažid jms utilitaarsed ehitised). Need kaitsekorrad on kehtestatud kõikidel muinsuskaitsealadel (hetkel ja Tallinn ja Viljandi, mis on tulekul). Seega pole kõik kirikud, mõisahooned, häärberid jm väärtuslikud hooned kaitse all, nii et sisuliselt on võimalik eristada veel miljööväärtuslikke hooneid, mis kuuluvad kohaliku omavalitsuse pädevusse, ja eraldiseisvad kultuuriväärtuslikke hooneid. Ehitismälestistest hooned on alati riiklikult olulise väärtusega.

Muinsuskaitse seaduse § 8 kohaselt on mälestis seadusega sätestatud korras riigi kaitse alla võetud kultuuriväärtusega kinnis- või vallasasi, selle osa, asjade kogum, maa-ala või ehituslik kompleks.

Lisaks võib leida uuringust „Riigi omanduses olevate kultuuriväärtuslike ehitiste haldamine“ (https://www.kul.ee/sites/default/files/documents/2020-10/Riigi.omad_uuring.pdf) viiteid riiklikult oluliste kultuurikeskkondade kohta (lk 54: Riiklikult oluliste kultuurikeskkondade loetelus on 1472 nimetust (sh nii üksikobjektid, ansamblid kui terved asumid ja maastikud).

Kokkuvõttes saab mõistet „riiklikult olulise väärtusega ehitis“ pidada laiaks ja annab võimaluse erinevate ehitiste korral kaaluda vajadust ATeSi olemasoluks Häirekeskusesse.

Elutähtsa teenuse osutajad võivad olla näiteks kaugkütte-, vee-, elektri varustamisega tegelevad ettevõtted ja kuna antud tegevusalal toimuva tulekahju korral võivad olla mõjutatud paljud inimesed (katkevad vajalikud teenused), siis võib olla oluline eelkõige teenuse osutamisega seotud ehitistes ATeSi edastamine Häirekeskusesse.

Suurõnnetuse ohuga või ohtliku ettevõtte sellise ehitise, mis ei vasta lisas 2 nimetatud kriteeriumidele, omaniku taotluse ehitise Häirekeskusega ühendamiseks võib Päästeamet kooskõlastada, kui nimetatud ehitise ohualasse jääb näiteks elamupiirkond ning tulekahju või plahvatus või ohtlike kemikaalide lekke korral ehitises ulatub õnnetuse mõju väljapoole ettevõtte territooriumi ja ohustab seal viibivaid inimesi.

Samas jääb Päästeametile võimalus põhjendatud juhtudel jätta taotlus kooskõlastamata, näiteks kui tulekahju korral on tagatud selle kiire avastamine ning Häirekeskuse viivitamatu teavitamine muul viisil ja vajadusel on ehitisest tagatud kiire evakuatsioon.

Eelnõu § 1 punktiga 3 tunnistatakse määruse paragrahvi 17 lõige 7 kehtetuks, mis on kooskõlas muude kavandatavate muudatustega. Päästeamet saab lõpetada iseseisvalt ära teadete vastuvõtmise Häirekeskuses, ehitiste omanikud või valdajad ei pea selleks midagi tegema, välja arvatud juhul, kui ehitise omanik või valdaja soovib jätkuvalt ATeSi edastamist Häirekeskusesse (vt eelnõu § 1 punkti 2 selgitust).

Eelnõu § 1 punktiga 4 tunnistatakse paragrahvi 18 lõikes 1 kehtetuks lause “Automaatne teatedastussüsteem ega edastusseade ei ole tuleohutuspäigaldised.“. Muudatusega viiakse sätte sõnastus tegelikkusele vastavaks. ATeSi tuleb pidada tuleohutuspäigaldiseks põhjusel, et see on seotud tuleohutuse tagamisega ning sellele kehtivad nõuded, mida kontrollitakse riikliku järelevalve käigus.

Eelnõu § 1 punktiga 5 muudetakse paragrahvi 28 ja selles sätestatakse tingimused, millal lõppeb ATSi teadete vastuvõtmine Häirekeskuses. Muudatus on muuhulgas tingitud asjaolust, et umbes 33% ehitistest, kus ATeS edastatakse Häirekeskusesse, on ehitised, kus häireedastus sellisel kujul ei ole enam määruse kohaselt uutel ehitistel nõutav, kuid nimetatud 33% ehitistest põhjustavad iga-aastaselt 25-27% vaevaljakutsete koguhulgast. Pärast käesoleva muudatuse jõustumist lõpetab Päästeamet nii sellistelt mittekohustuslikelt ehitistelt kui ka määruse lisas 2 mitte nimetatud ehitistelt alates 1.veebruarist 2026 ühepoolset ATeSi vastuvõtmise Häirekeskuses. Nimetatud tähtaega saab käsitada kui üleminekuperioodi, mille ajal saab ehitise omanik võtta vajalikud meetmed, et olla valmis ATSi häire korral ise Häirekeskust teavitama, samuti on arvesse võetud seadmete vahetusest tulenevat tasuvusaega.

Kui ehitise omanik soovib jätkuvalt ATeSi Häirekeskusesse, siis tuleb tal hiljemalt 1. jaanuariks 2026 esitada vastav taotlus Päästeametile ning käesoleva määruse paragrahvi 16 lõikes 3 nimetatud juhul võib Päästeamet teate edastamist kooskõlastada. Samas võib Päästeamet ka ATeSist Häirekeskusesse keelduda, kui selline tegevus ei ole piisavalt põhjendatud. Ehitistes peab iga juhul olema tagatud kohene tulekahjust teada saamine, tulekahju korral Häirekeskuse viivitamatu teavitamine ja vajadusel kiire evakuatsioon ning kui see tagab piisava tuleohutuse, ei ole põhjendatud ATeS Häirekeskusesse. Samas ei keela eelnõu ATeSi edastada muule adressaadile (objekti vastutajale, turvaettevõttele vms), aga muudetud tuleohutuskorraldus

hoones peab kajastuma ATSi dokumentatsioonis ja tulekahju korral tegutsemise plaanis hiljemalt 2026. aasta 31.märtsiks.

Eelnõu § 1 punktiga 6 sätestatakse kohustus ehitistele, millelt alates 1.veebruarist 2026 ei edastata ATS teateid Häirekeskusesse, kajastada sellekohane teave automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi dokumentatsioonis ja tulekahju korral tegutsemise plaanis hiljemalt 2026. aasta 31. märtsiks. Nimetatud kuupäevaks tuleb igal aastal uuendada tuleohutusosalast andmestikku enesekontrolli tuleohutusaruande keskkonnas, seega saab uuenenud olukorra osas anda koheselt ka Päästeametile teada, mis on muutunud ja kuidas edaspidi toimitakse. Näiteks kui ATS teade edastatakse mujale kui Häirekeskusesse või ei edastada teadet kusagile, tuleb nimetatud asjaolu kirjeldada tuleohutusosalases dokumentatsioonis ja teha teatavaks kõigile ehitise kasutajatele. Ehitise muutunud tuleohutuskorraldust tuleb kindlasti läbi mängida vajalikes tulekahju korral tegutsemise õppustes.

Eelnõu § 1 punktiga 7 muudetakse määruse lisa 2 ning sõnastatakse see ümber, et ATeSi nõue Häirekeskusesse kaob ära majutusasutustest, kogunemishoonetest ja büroohoonetest.

Nimetatud muudatus ei tähenda, et loetelust välja jäetavatel objektidel ATSi nõue kaob, ATS jääb neile objektidele alles, mistõttu on inimeste teavitamine võimalikust tulekahjust endiselt tagatud. Samuti saab olema tagatud ka Häirekeskuse teavitamine, see toimub edaspidi nt telefoni teel. Nende objektide tuleohutuskorralduses tuleb teha muudatusi ja neid kõigile töötajatele tutvustada. Esmalt tuleb läbi mõelda tegevus peale ATSi signaali rakendumist, eriti töökorraldus selles osas, kes veendub tulekahju asukohas, kes teavitab Häirekeskust, kes hakkab tegelema inimeste evakuatsiooniga eesmärgiga tagada inimeste elu ja tervis võimalikus ohuolukorras. Suuremas osas Eesti hoonetes, kus on ATS, on juba praegu selline tuleohutuskorraldus, mistõttu ei saa ATeSi lõpetamist Häirekeskusesse pidada millekski erakordseks, küll aga tuleb nüüd neil objektidel mõelda läbi käitumine ATS häire puhul ja sätestada see tuleohutusosalases dokumentatsioonis.

ATeSi nõue Häirekeskusesse säilib ravi- ja hoolekandenasutustes, mida kasutab rohkem kui 50 inimest. Sellistel objektidel on oluline, et personal saaks hakata koheselt tegelema inimestega, kes ei pruugi olla võimelised ise liikuma.

ATeS peab olema ühendatud Häirekeskusesse suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete sellistes tööstushoonetes, mis kuuluvad kas 2. ja 3. tulehuklassi, milles on ATSi nõue ja kus toimuvad töö- või tehnoloogilised protsessid ohtlike kemikaalidega või sellistes nimetatud ettevõtete hoonetes, kus hoiustatakse rohkem kui 50 tonni ammoniaaki või rohkem kui kümme tonni kloori.

Täpsustus on tingitud asjaolust, et kõik tööstusettevõtted ega ka suurõnnetuse ohuga või ohtlikud ettevõtted ei peaks olema kohustatud edastama ATS tulekahjuteateid Häirekeskusesse, vaid lähenema peaks riskipõhiselt, haarates valimisse vaid ohtlike ettevõtete ja suurõnnetuse ohuga need hooned, milles toimuval tulekahjul, plahvatusel või ohtliku kemikaali lekkel võib olla suurem mõju inimeste elule, tervisele või ümbritsevale keskkonnale.

Tule- ja plahvatusohtlike ning mürgiste kemikaalidega toimuvaks töö- ja tehnoloogiliseks protsessiks peetakse tootmist, töötlemist jmt käitlust, mille puhul kasutatakse ohtlikke kemikaale ja/või saaduseks on ohtlikud kemikaalid. Sellise tegevuste hulka ei loeta aga ladustamist, välja arvatud ammoniaagi ja kloori puhul, kui ületatakse teatud kogused. Sellise

täpsustusega välistatakse kohustusliku tulekahjuteate edastamine Häirekeskusesse nt tanklates, kütuseterminalides, väetisehoidlates jmt, kuna neid käsitatakse eelkõige laohoonetena ning nende tegevust ladustamisena.

Mürgistest kemikaalidest tuuakse muudatusega välja üksnes ammoniaak ja kloor ning sätestatakse ATeSi nõude seadmisel tingimuseks ammoniaagi hulk rohkem kui 50 tonni ning kloori hulk rohkem kui kümme tonni. Ammoniaaki ja kloori käitleva ettevõtte puhul on vajalik gaasilekke tuvastussüsteemi olemasolu korral ühendada ka see Häirekeskusega, kuna mürgiste gaaside võimaliku lekke korral on oht, et ohustatud saab suur hulk inimesi. Näiteks Tallinna Vesi AS Veepuhastusjaama ohualas, mis on 2700 meetrit, on ohustatud inimeste arv üle 92 000.

Võrreldes kehtiva sõnastusega lisatakse tingimus, et ehitises peab olema ATSi kohustus, et mitte liigselt koormata väiksemaid ehitisi tulekahjuteate edastamise nõudega. ATSi nõue tuleneb valdkondlikust standardist ning on seotud pindalaga ehk käesolevasse määrusesse ei ole vaja lisada kriteeriume suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtte tööstushoone pindalale. Samuti tähendab ATSi standardikohane lahendus seda, et vajadusel saab sellele lisada ka ATeSi.

Tehtavate muudatuste osas tasub silmas pidada põhimõtet, et oluline on ATeSi Häirekeskusesse üksnes sellistelt objektidelt, mille kasutajad kas ei suuda ise enda ohutust tagada või on tegemist suurema mõjuga ohuga, st ohus on ka nende inimeste elu ja tervis, kes ei ole otseselt ettevõttes, vaid on selle ohuraadiuses.

Eelnõu § 2 kohaselt jõustuvad muudatused 2025. aasta 1. oktoobril.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole Euroopa Liidu õigusega puutumust.

4. Määruse mõju ja võimalikud riskid

Objekte, millelt praegu ATeS läheb otse Häirekeskusesse on suurusjärgus 1500. Peale määruse muudatuste jõustumist jääb neid alles umbes 200 (suurõnnetuse ohuga ja ohtlikud ettevõtted ning ravi- ja hoolekandetasutused, mis vastavad kehtestatavatele kriteeriumidele). Kõiki mitte-eluhooneid, mille kasutusviisiks on näiteks kas majutus-, büroo- või muu kogunemishoone ja kus praegu ei ole ATeSi (või ei ole seda Häirekeskusesse) on ligikaudu 40 000 ja suurel osal neist on olemas ATS. Seega on määruse muudatuse sihtrühm väike.

Suurim risk on seotud reaalse tulekahju ja/või selle ohuga – uus olukord võib reageerimisahelat pikendada Häirekeskusesse tehtava hädaabikõne võrra. Hoonetesse jääb ATS alles, st hoone kasutajatele on jätkuvalt tagatud kohene tulekahjust teada saamine. Peale veendumist, et tegemist on tulekahju ja/või selle ohuga, tuleb hoones olevatel inimestel teha hädaabikõne, mille ajal saadetakse juba päästemeeskond välja. **Selline olukord on juba praegu kõigil teistel objektidel, kus on ATS, aga puudub ATeS, seega ei saa sellise riski ilmnemist pidada ülemäära suureks.**

Lisariskid

- Juhul, kui ehitisel on kasutuses erasektori turvateenus, siis peab ehitise omanik tasuma iga kontrollitud häire eest (häireteate võib ka iseenda kontaktisikule edastada).

Nimetatud riski on võimalik maandada korraliku hooldusega, et vältida valemäljakutseid või häire edastusega objekti omaniku poolt valitud isikule.

- Päästeamet ei saa teavet rohkeid korduvaid valehäireid põhjustavate ATS-ide kohta (enamik Häirekeskusest lahti ühendatavaid ehitisi kuulub Päästeameti regulaarse kontrolli alla). Leevendusmeetmena suunatakse järelevalve ressursid koostööle teenusepakkujatega ja nõutakse ohutuse tõusu, lisaks saadakse vajalikku teavet tuleohutusülevaatuste kaudu.
- Kahjude mõttes võib reageerimisahel pikeneda (vt ka olulisim risk), kuid sisuliselt luuakse sarnane olukord kõigile objektidele, kus on ATS ja puudub ATeS. Tulesurmad on pea sajaprotsendiliselt elumajades, kus ei ole ei ATSi ega ATeSi kohustust, pelgalt varakahjude ärahoidmiseks tuleks ettevõtetl endal riske maandada.
- Häireedastusteenuse pakkuja võib vähese nõudluse tõttu lõpetada teenuse pakkumise. Nimetatud riskiga tuleb arvestada, kuid häiret on võimalik edastada ka muude tehniliste lahendustega.

Oluline on silmas pidada, et kui Häirekeskuse kaudu enam tulekahjuteateid ei edastata, siis see ei tähenda, et objektilt kaovad ATS ja/või selle osad ning muud tuleohutuspaigaldised. Omaniku kohustus on jätkuvalt tagada kõigi tuleohutuspaigaldiste korrektne paigaldus, õigeaegne hooldus ning seeläbi toimivus.

Eelnõu mõju ravi- ja hoolekandetasutustele.

2025. aasta seisuga on Päästeametile teada 164 ravi- ja hoolekandetasutust, millel on ATeS Häirekeskusesse. Nendest alla 50 kasutajaga objekti enam kohustusega jätkama ei pea, kuid hoone omanikel või valdajatel on võimalus pöörduda Päästeameti poole ja taotleda ühenduse jätkamist sellisel kujul või siis suunata signaal mõnele muudel adressaadile (enda poolt valitud isikule või siis nt turvaettevõttesse).

Eelnõu mõju ohtlikele ja suurõnnetuse ohuga ettevõtetele (OEd ja SOEd).

2025. aasta alguse seisuga on Eestis kokku 67 SOE ettevõtet (neljal ettevõtetl on käitamisluba peatatud) ning 280 OE ettevõtet (kuuel ettevõtetl käitamisluba peatatud ja 12 käitisel käitamisluba väljastamisel).

Eelnõu koostamise ajal oli ATeSi ühendamise Häirekeskusesse teinud 41 SOE ja OE ettevõtet (11 A-kategooria SOE, 11 B-kategooria SOE ja 19 C-kategooria OE). Kui vaadelda SOE ja OE ettevõtteid ning nende tegevust, sh võttes arvesse VI kasutusviisi hooned, siis uue nõude sätestamine võib mõjutada 41 SOE ja OE ettevõtet järgmiselt:

Ettevõtte	Arv	Kasutusel ATeS	Uue kohustusega alles jäävad	Ei ole enam vaja ATeS ühendust
A-kategooria SOE	11	8	3	3
B-kategooria SOE	11	9	2	2
C-kategooria OE	11	7	4	9
	8 (võib olla mõjutatud muudatustest)	1	7	0

Samas ei pruugi mõjutatud ettevõtete arv olla lõplik (võib väheneda või suurened), kuna kohustuse määramisel tuleb võtta arvesse järgmiseid asjaolusid:

- VI kasutusviisi 2. ja 3. tuleohuklassiga tööstushooned, millel on ATS kohustus ja toimub ohtlike kemikaalide (tule- ja plahvatusohtlike ning mürgiste kemikaalide) käitlemine (st tootmine, töötlemine, aga mitte ladustamine, välja arvatud ammoniaak ja kloor).
- ehitise võimalikku tule- ja plahvatusohtu ning mürgiste ainete lekete korral mõjude ulatuvust ettevõtte territooriumist väljapoole ning ohualasse jäävat elamupiirkonda.

Päästeametil on olemas ülevaade, millised ehitised on seotud SOE ja OE ettevõttega, kuid mõjutatud ehitiste täpset arvu on keeruline välja tuua, kuna osadel ehitistel ei ole kasutusel korrektset kasutusostarvet ning Päästeameti andmebaasis ei ole ehitise juurde lisatud infot, kas konkreetses ehitises toimuvad töö- või tehnoloogilised protsessid ohtlike kemikaalidega.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Lisakulusid määruse rakendamisega ette ei nähta, kuna lõpetatakse ühe paigaldisega seotud kulud ettevõtte vaates ning seda saab pigem käsitada säästuna. Päästeameti vaates on määruse rakendamisega seotud tulu mõõdetav ajaliselt ja üle kantav teistesse ohutustegevustesse, nt kodunõustamisse ning rahaliselt (kütusele kuluva raha vähenemine).

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. oktoobril 2025, tagamaks avalikkuse teavitamine määrusega kavandatavatest muudatustest.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Päästeametile, Häirekeskusele, Siseministeeriumi infotehnoloogia ja arenduskeskusele, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Turvaettevõtete Liidule, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Keemiatööstuse Liidule ja Eesti Kaubandus-Tööstuskojale.